

Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως
και Προστασίας Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων

Office of the Commissioner
for Administration and the Protection
of Human Rights (Ombudsman)

Αρ. Φακ.:
ΕΜΠΤ. 5/2020
ΑΥΤ. 21/2020

Τοποθέτηση

**Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων**

ως

**Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων
και ως**

Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

**αναφορικά με την κράτηση υπό απέλαση υπηκόου τρίτης χώρας
στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου**

**Λειτουργοί που διερεύνησαν το ζήτημα: Κυριάκος Κυριάκου
Κατερίνα Καλλητσιώνη
Αντωνία Κυριακίδου
Μελίνα Τριγγίδου**

Λευκωσία, 4 Σεπτεμβρίου 2020

ERA House, Διαγόρου 2, 1097 Λευκωσία, Κύπρος Τηλ./Tel. 22 405500

ERA House, 2, Diagorou Str., 1097 Nicosia Cyprus Τηλεομ./Fax. 22 672881

Ιστοσελίδα/Webpage: www.ombudsman.gov.cy Ηλεκ. Διευ./Email: ombudsman@ombudsman.gov.cy

Facebook: *Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων – Cyprus Ombudsman*, Twitter:

@CYOmbudsman

A. Γεγονότα

1. Στο Γραφείο μας υποβλήθηκε παράπονο από την κ. D.K. εκ μέρους ατόμου που αποφυλακίστηκε πρόσφατα από τις Κεντρικές Φυλακές και μεταφέρθηκε στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου, μέχρι και την επιστροφή του στη χώρα καταγωγής του (Βραζιλία), αφού έχει εκδοθεί διάταγμα απέλασης εναντίον του.
2. Σημειώνεται ότι πριν την αποφυλάκιση του, το παραπονούμενο άτομο προέβη στη σύναψη Πολιτικής Συμβίωσης (Σύμφωνο Συμβίωσης) με Κύπριο πολίτη, ο οποίος εκτίει ποινή φυλάκισης και αναμένεται να αποφυλακιστεί το προσεχές διάστημα.
3. Σύμφωνα με την κ. D.K., μετά την αποφυλάκισή του, ο παραπονούμενος μεταφέρθηκε στα Αστυνομικά Κρατητήρια Βορόκληνης για την υποβολή του σε διαγνωστική εξέταση για τον ιό COVID-19 και ακολούθως θα μεταφερόταν στο Χώρο Κράτησης Απαγορευμένων Μεταναστών στη Μεννόγεια (ΧΩ.Κ.Α.Μ.), μέχρι και την επιστροφή του στη χώρα του, βάσει του εκδοθέντος διατάγματος απέλασης.
4. Παράλληλα, λήφθηκε στο Γραφείο μας επιστολή από τον σύμβιο του παραπονούμενου, στην οποία επισημαίνει, μεταξύ άλλων, τη δυσaréσκεια του παραπονούμενου για τη μεταφορά του σε χώρο άλλο αντί του ΧΩ.Κ.Α.Μ., ως αναμενόταν, δεδομένου του επικείμενου επαναπατρισμού του και συγκεκριμένα, της μεταφοράς του στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου.
5. Όπως αναφέρει ο σύμβιος του παραπονούμενου, στην επιμονή του παραπονούμενου να πληροφορηθεί τους λόγους μεταφοράς του στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου αντί στο ΧΩ.Κ.Α.Μ, ενημερώθηκε ότι η μεταφορά του στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου έγινε για σκοπούς προστασίας του, λόγω του σεξουαλικού του προσανατολισμού. Συνακόλουθα, **σύμφωνα με τον σύμβιο του παραπονούμενου, ο παραπονούμενος στερείται βασικών δικαιωμάτων του που θα είχε εάν κρατείτο στο ΧΩ.Κ.Α.Μ. και όχι σε Αστυνομικά Κρατητήρια.**

6. Αντικείμενο της παρούσας Τοποθέτησης, στη βάση των αρμοδιοτήτων μου ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων και ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, είναι η απόφαση της Αστυνομίας για τη μεταφορά του παραπονούμενου στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου αντί στο ΧΩ.Κ.Α.Μ..
7. Σημειώνεται ότι το αίτημα του παραπονούμενου, όπως διατυπώθηκε στο Γραφείο δια της κ. D.K. για ακύρωση του διατάγματος απέλασης του, καθώς και εν γένει οι συνθήκες κράτησης του στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου, στη βάση των ισχυρισμών του σύμβιου του, δεν αποτελούν αντικείμενο της παρούσας Τοποθέτησης καθότι εξετάζονται ξεχωριστά από το Γραφείο μου.

B. Διοικητική Κράτηση Υπό Απέλαση Ατόμων

8. Σύμφωνα με τις διεθνείς αρχές μεταχείρισης κρατουμένων, πρόσωπα τα οποία κρατούνται βάσει απόφασης διοικητικού οργάνου αποκλειστικά για σκοπούς επιστροφής στη χώρα τους ή σε άλλη χώρα, πρέπει να κρατούνται σε ξεχωριστό χώρο, που να μην επιτρέπει καμία επαφή με πρόσωπα που κρατούνται για σκοπούς διερεύνησης ποινικών αδικημάτων.
9. Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης (CPT) έχει επανειλημμένα τονίσει ότι τα πρόσωπα που κρατούνται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας επιστροφής τους στη χώρα τους ή σε άλλη χώρα δεν θα πρέπει να κρατούνται στον ίδιο χώρο με πρόσωπα που εμπλέκονται σε ποινικά αδικήματα.¹
10. Περαιτέρω δε, με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2008/115,² η οποία έχει ενσωματωθεί στον περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμο,³ ορίζεται ότι οι υπό κράτηση υπήκοοι τρίτων χωρών, κρατούνται χωριστά από τους υπόλοιπους κρατούμενους.
11. Στη βάση των προαναφερθέντων, σε προγενέστερη Έκθεση υπό την αρμοδιότητά μου ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των

¹ CPT Standards, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010 English, p. 53-55.

² Άρθρο 16 Οδηγίας 2008/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2008 σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των άτυπων μεταναστών υπηκόων τρίτων χωρών.

³ Άρθρο 18ΠΖ του περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμου.

Βασανιστηρίων (NPM), είχα επισημάνει πως με βάση τις αρχές που έχουν δημιουργηθεί **«κάθε πρόσωπο που τίθεται υπό κράτηση για σκοπούς επιστροφής του στη χώρα του ή σε άλλη χώρα, μεταφέρεται στο ΧΩ.Κ.Α.Μ., εάν η επιστροφή του δεν προβλέπεται να γίνει ή δεν είναι εφικτό να γίνει εντός 24 ή 48 ωρών από το χρόνο σύλληψής τους...»** καθώς επίσης όπως ... **«κρατούνται χωριστά από τους υπόλοιπους κρατούμενους...»**.⁴

12. Ανταποκρινόμενος ο Αρχηγός Αστυνομίας στις πιο πάνω εισηγήσεις, ενημέρωσε σχετικά τους Αστυνομικούς Διευθυντές και τον Διοικητή της Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης και επέστησε την προσοχή τους στις σχετικές **Οδηγίες** (ΣΑΓ. με αρ. 293282), βάσει των οποίων «όλοι οι υπό απέλαση αλλοδαποί μεταφέρονται άμεσα στον ΧΩΚΑΜ Μεννόγειας, εκτός εάν πρόκειται να απελαθούν πολύ σύντομα και όχι αργότερα από τις 48 ώρες. Κράτηση υπό απέλαση αλλοδαπών σε Αστυνομικά Κρατητήρια πέραν των 48 ωρών, επιτρέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και με την εκ των προτέρων έγκριση του Βοηθού Αρχηγού».⁵

13. Παράλληλα, ο **Αρχηγός Αστυνομίας** ζήτησε την πιστή εφαρμογή των πιο κάτω:

- Να καταβάλλεται προσπάθεια για την άμεση μεταφορά όλων των υπό απέλαση υπηκόων τρίτων χωρών στον ΧΩ.Κ.Α.Μ. και «αν αυτό δεν είναι εφικτό, τα πρόσωπα αυτά να μεταφέρονται σε Κρατητήρια όπου υπάρχει δυνατότητα διαχωρισμού σε πτέρυγες...αν ούτε αυτό είναι εφικτό, να λαμβάνονται όλα τα δυνατά μέτρα (εφαρμογή προγράμματος από τον Υπεύθυνο του Χώρου), ώστε οι δύο κατηγορίες κρατουμένων να μην έρχονται σε επαφή».
- Μέχρι τη μεταφορά των υπό απέλαση υπηκόων τρίτων χωρών στο ΧΩ.Κ.Α.Μ. να εφαρμόζεται πρόγραμμα στους Αστυνομικούς Σταθμούς ώστε οι ποινικοί και οι διοικητικοί κρατούμενοι να χρησιμοποιούν τον εξωτερικό χώρο άσκησης για τουλάχιστον μία ώρα καθημερινά και με τρόπο που να μη έρχονται σε επαφή μεταξύ τους.
- Η κράτηση προσώπου που θα κρατηθεί μέχρι 24 ώρες, μπορεί να γίνεται σε κρατητήριο που δεν διαθέτει εξωτερικό χώρο άσκησης.

⁴ Ε.Μ.Π. 2.11, ημερομηνίας 10 Οκτωβρίου 2019

⁵ Επιστολή Αρχηγού Αστυνομίας προς τους Αστυνομικούς Διευθυντές Επαρχιών και το Διοικητή της Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, ημερομηνίας 16 Δεκεμβρίου 2019

13. Σημειώνεται δε πως η **CPT** στην **Έκθεσή** της που δημοσιεύτηκε στις 26 Απριλίου 2018, μετά την επίσκεψή της στην Κύπρο τον Φεβρουάριο του 2017, είχε επισημάνει πως οι Αστυνομικοί Σταθμοί δεν είναι κατάλληλοι χώροι για να φιλοξενούν κρατούμενους υπηκόους τρίτων χωρών, και γι' αυτό **πρέπει να καταβάλλεται κάθε προσπάθεια για τη μείωση στο ελάχιστο του χρονικού διαστήματος που παραμένουν σε τέτοιου είδους εγκαταστάσεις** (πχ. μέχρι 24 ώρες). Σημείωσε επίσης πως κατά την κράτηση σε αστυνομικές εγκαταστάσεις ελλοχεύει αυξημένος κίνδυνος κακομεταχείρισης, ως επίσης και ότι οι αστυνομικοί Σταθμοί δεν είναι το κατάλληλο περιβάλλον για την κράτηση ατόμων για περισσότερο από μερικές ημέρες.
14. Την 1^η Σεπτεμβρίου 2020, Λειτουργός του Γραφείου μας διενήργησε, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μου ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης, επίσκεψη στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου, όπου κρατείται ο παραπονούμενος, για σκοπούς επιθεώρησης των συνθηκών κράτησης και των δικαιωμάτων των κρατούμενων εκεί στα πλαίσια άλλης έρευνας που διεξάγει το Γραφείο μας.
15. Κατά την εν λόγω επίσκεψη, η Λειτουργός του Γραφείου μας είχε συνάντηση και συνομίλησε με τον παραπονούμενο, ο οποίος κρατείτο μόνος του ξεχωριστά από τους υπόλοιπους κρατούμενους και συγκεκριμένα στην πτέρυγα ανηλικών η οποία ήταν χωρίς την παρουσία άλλων προσώπων. Όπως ανέφερε ο παραπονούμενος, διερωτάται για τους λόγους που κρατείται στα συγκεκριμένα Κρατητήρια αντί στο ΧΩ.Κ.Α.Μ..
16. Ο παραπονούμενος πρόσθεσε πως για σκοπούς επικοινωνίας του με άτομα εκτός των Κρατητηρίων του επιτρέπεται να χρησιμοποιεί μόνο το σταθερό τηλέφωνο των Κρατητηρίων και όχι το κινητό του τηλέφωνο, πλην μιας περίπτωσης που χρειάστηκε να επικοινωνήσει με την πατρίδα του, καθώς και ότι στα Κρατητήρια δεν υπάρχει ασύρματη σύνδεση με το διαδίκτυο.
17. Οι δε υπεύθυνοι των Κρατητηρίων μας πληροφόρησαν πως ο παραπονούμενος κρατείται μόνος τους στη συγκεκριμένη πτέρυγα για σκοπούς προστασίας του ιδίου από τους υπόλοιπους κρατούμενους.
18. Σημειώνεται ότι κατά την επίσκεψη κρατούνταν συνολικά εννέα πρόσωπα, εκ των οποίων τα δύο για σκοπούς διερεύνησης ποινικών αδικημάτων, ενώ τα άλλα επτά κρατούνται δυνάμει διατάγματος απέλασης.

Γ. Συνθήκες Κράτησης στο ΧΩ.Κ.Α.Μ.

19. Οι συνθήκες κράτησης στον ΧΩ.Κ.Α.Μ., εν συγκρίσει με τις αντίστοιχες στα Αστυνομικά Κρατητήρια, είναι πιο ευέλικτες, καθότι οι κρατούμενοι έχουν πρόσβαση σε περισσότερες διευκολύνσεις, σε σχέση με τους άλλους χώρους κράτησης.
20. Ειδικότερα, σε κάθε πτέρυγα του ΧΩ.Κ.Α.Μ., τοποθετήθηκαν προσωπικοί υπολογιστές και έχει εγκατασταθεί υπηρεσία διαδικτύου και Skype για διευκόλυνση της επικοινωνίας και επαφής των κρατουμένων με τον έξω κόσμο και τους οικείους τους, ενώ οι κρατούμενοι μπορούν να δέχονται συχνά επισκέψεις καθώς και να χρησιμοποιούν τα κινητά τους τηλέφωνα όλο το εικοσιτετράωρο.
21. Τα δε **κελιά δεν ασφαρίζονται αλλά διατηρούνται ανοικτά και τη νύχτα κατά τις ώρες ύπνου και οι κρατούμενοι μπορούν να απολαμβάνουν πρόγραμμα δραστηριοτήτων που περιλαμβάνει μουσική, ζωγραφική και φυσική αγωγή.**⁶ Περαιτέρω, υπάρχει μεγάλος αριθμός επιτραπέζιων και υπαίθριων παιχνιδιών (πχ. τραπέζια επιτραπέζιας αντισφαίρισης και ποδοσφαιράκια) που είναι στη διάθεση των κρατουμένων, μπάλες, βιβλία, είδη χειροτεχνίας, προσωπικός εξοπλισμός άσκησης κλπ..

Δ. Κράτηση ΛΟΑΤΙ ατόμων

22. Τα ΛΟΑΤΙ άτομα είναι **ιδιαίτερα ευάλωτα** στους χώρους κράτησης, ένεκα πιθανής **διακριτικής μεταχείρισης εις βάρος τους** λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου τους. Η κύρια δε ανάγκη των εν λόγω ατόμων είναι η προστασία από τη σεξουαλική κακοποίηση και το βιασμό, και το σύνολο των επιθέσεων εναντίον τους από τους υπόλοιπους κρατούμενους.⁷

⁶ Response of the Government of Cyprus to the report of the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) on its visit to Cyprus from 2 to 9 February 2017, ημερομηνίας 26 Απριλίου 2018

⁷ COMBATING ILL-TREATMENT IN PRISON: A handbook for prison staff with focus on the prevention of ill-treatment in prison, Council of Europe, April 2016

23. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να αναγνωρίζεται από τις αρμόδιες Αρχές η ανάγκη των ατόμων αυτών για **ειδική προστασία** και δεν θα πρέπει να τοποθετούνται σε κοιτώνες ή κελιά μαζί με άλλους κρατούμενους, που ενδεχομένως να τίθενται σε κίνδυνο η ασφάλειά τους. Ωστόσο **οι επιθυμίες και οι ανησυχίες των ατόμων αυτών, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.**⁸
24. Γι' αυτό είναι σημαντικό να **συμμετέχουν και τα ίδια** τα άτομα αυτά στη **διαδικασία λήψης απόφασης** αναφορικά με την **τοποθέτηση** τους στον κατάλληλο χώρο κράτησης, και η άποψη τους να προσμετράται καθότι δεν μπορεί να εικάζεται ή να λαμβάνεται ως δεδομένο πως προτιμούν να διαμένουν σε χώρο εντελώς διαφορετικό από κρατούμενους που τελούν στην ίδια ή παρόμοια με αυτούς κατάσταση. Οι αποφάσεις δε αυτές, όταν λαμβάνονται, δεν θα πρέπει να τελεσίδικες, αλλά τα ΛΟΑΤΙ κρατούμενα άτομα θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να την αναθεωρήσουν.⁹
25. Ειδικότερα, παρότι η βασική αρχή που θα πρέπει να προσμετράται κατά την εισδοχή ΛΟΑΤΙ ατόμων σε χώρους κράτησης, είναι η **κράτηση τους σε συνθήκες που διασφαλίζουν, στο μέγιστο βαθμό, την ασφάλεια τους, εντούτοις** θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια για την **αποφυγή** της κράτησης τους σε **συνθήκες απομόνωσης, εκτός εάν το ζητήσουν τα ίδια τα άτομα.** Κατά την επιλογή του χώρου κράτησης των ατόμων αυτών, θα πρέπει **να συνεκτιμούνται, όσο το δυνατόν περισσότερο, οι επιθυμίες και οι ανησυχίες τους.**¹⁰
26. Σχετική για το θέμα είναι η **Σύσταση CM/Rec(2010)5**, ημερομηνίας 31 Μαρτίου 2010, της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, **σχετικά με μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου**, όπου επισημαίνεται η **υποχρέωση των Κρατών Μελών** «να λάβουν κατάλληλα μέτρα για να **διασφαλίσουν την ασφάλεια και την αξιοπρέπεια** όλων των ατόμων που βρίσκονται σε φυλακές ή των οποίων η ελευθερία έχει περιοριστεί με άλλους τρόπους, συμπεριλαμβανομένων των λεσβιών, των ομοφυλόφιλων, των αμφιφυλόφιλων και των διαφυλικών, και κυρίως να λάβουν προστατευτικά μέτρα κατά σωματικών επιθέσεων, βιασμού και άλλων μορφών σεξουαλικής κακοποίησης, είτε τελούνται από συγκρατούμενους, είτε από το προσωπικό. Τα μέτρα πρέπει να

⁸ COMBATING ILL-TREATMENT IN PRISON: A handbook for prison staff with focus on the prevention of ill-treatment in prison, Council of Europe, April 2016

⁹ Towards the Effective Protection of LGBTI Persons Deprived of Liberty: A Monitoring Guide, Association for the Prevention of Torture, 2018

¹⁰ Prisons and Health, World Health Organization, Regional Office for Europe, 2014

λαμβάνονται έτσι ώστε να προστατεύουν και να σέβονται επαρκώς την ταυτότητα φύλου των διεμφυλικών ατόμων».¹¹

27. Σύμφωνα με την **Αρχή 9 των Αρχών της Yogyakarta plus 10**,¹² «κάθε πρόσωπο που στερείται την ελευθερία του θα πρέπει να τυγχάνει **ανθρώπινης μεταχείρισης, με σεβασμό στην αξιοπρέπειά του** ως ανθρώπου. Ο **σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου** αποτελούν **αναπόσπαστα στοιχεία της αξιοπρέπειας του προσώπου**».
28. Προς τούτο δε, τα **Κράτη** μεταξύ άλλων θα πρέπει «...να διασφαλίζουν ότι οι **συνθήκες κράτησης δεν περιορίζουν περαιτέρω τα πρόσωπα** λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού...» και «...ότι όλοι οι φυλακισμένοι **συμμετέχουν στις αποφάσεις** σχετικά με τις **συνθήκες της κράτησής τους**, ώστε να είναι **συμβατές με τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό και την ταυτότητα του φύλου τους**...».

Στ. Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα του ΟΗΕ, και Αρχή της Αναλογικότητας

29. Η προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας κατά τη διάρκεια της κράτησης ενός ατόμου αποτελεί πρωταρχική υποχρέωση του κράτους και κάθε πρόσωπο που στερείται της ελευθερίας του αντιμετωπίζεται με ανθρωπισμό και σεβασμό της εγγενούς ανθρώπινης αξιοπρέπειας».¹³
30. Σύμφωνα με τη **Σύσταση αρ. 2006(2) της Επιτροπής Υπουργών** του Συμβουλίου της Ευρώπης για τους ευρωπαϊκούς σωφρονιστικούς κανόνες, που υιοθετήθηκε στις 11 Ιανουαρίου 2006 : «Οι περιορισμοί που επιβάλλονται σε άτομα που στερούνται της ελευθερίας τους πρέπει να περιορίζονται στους απολύτως αναγκαίους και να είναι ανάλογοι προς τους νόμιμους σκοπούς για τους οποίους επιβλήθηκαν...».
31. Σύμφωνα με την **αρχή της αναλογικότητας**¹⁴ προκειμένου να κριθούν ως ανεκτοί οι επιβαλλόμενοι σε ένα θεμελιώδες δικαίωμα περιορισμοί, θα πρέπει: **(α)** το διοικητικό όργανο κατά την άσκηση της διακριτικής

¹¹ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016804c50b0

¹² <http://yogyakartaprinciples.org/principles-en/>

¹³ Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα του ΟΗΕ, άρθρο 10

¹⁴ Άρθρο 52

του εξουσίας, να λαμβάνει υπόψη και να σταθμίζει όλα τα δεδομένα που σχετίζονται άμεσα με την υπόθεση, **(β)** το περιοριστικό μέτρο το οποίο επιβάλλεται στην άσκηση ενός δικαιώματος να είναι αναγκαίο για την εξυπηρέτησή ενός νόμιμου σκοπού και το λιγότερο επαχθές ή ηπιότερο δυνατό, (γ) το μέτρο που επιλέγεται να είναι κατάλληλο και πρόσφορο για την εξυπηρέτηση των πιθέμενων σκοπών και **(δ)** η ανάγκη εξυπηρέτησης του πιθέμενου σκοπού να μην αποβαίνει προδήλως ασύμμετρη ή δυσανάλογη προς την ανάγκη προστασίας του προσβαλλόμενου δικαιώματος.

32. Η **Αρχή της Αναλογικότητας δεν αποτελεί επιλογή αλλά συνταγματική επιταγή**, η οποία αντλείται από το κράτος δικαίου και υπερέχει του κοινού νομοθέτη. Συνεπώς, επιβάλλεται να λαμβάνεται υπόψη και να τυγχάνει εφαρμογής κάθε φορά που μπορεί να τεθεί ζήτημα νόμιμου περιορισμού ενός ατομικού δικαιώματος.

33. Όπως προκύπτει και από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ), **«τα όρια του περιορισμού των ατομικών δικαιωμάτων προκύπτουν και από την Αρχή της Αναλογικότητας».**

34. Σύμφωνα με την νομολογία του **ΕΔΑΔ (Kudla v. Poland)** , μπορεί μεν η ανάγκη για την προστασία της δημόσια τάξης και ασφάλειας να οδηγήσει το κράτος στο να εισάγει διαφορετικά καθεστώτα κράτησης για ειδικές κατηγορίες κρατούμενων, ωστόσο, η εφαρμογή των μέτρων που επιβάλλονται σε τέτοιες περιπτώσεις, **θα πρέπει να μην υποβάλλει τους κρατούμενους σε δυσφορία τέτοιου βαθμού που να υπερβαίνει την αναπόφευκτη ταλαιπωρία σύμφυτη με την κράτηση.**¹⁵

Ζ. Συμπεράσματα – Εισηγήσεις

35. Προτού προχωρήσω στα συμπεράσματά μου σε σχέση με την υπό εξέταση υπόθεση, διευκρινίζω ότι το βασικό αντικείμενο της παρούσας Τοποθέτησής μου είναι η απόφαση της Αστυνομίας για τη μεταφορά του παραπονούμενου στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου αντί στον ΧΩ.Κ.Α.Μ. (ως διοικητικά κρατούμενος) παρά και την αντίθετη βούληση του, όπως αυτή έχει εκφραστεί μέσα από το παράπονο που υπεβλήθη από τον συμβίο του, καθώς και από τον ίδιο στη συνάντηση που είχε μαζί του η Λειτουργός του Γραφείου μας.

¹⁵ Kudla v. Poland [GC], no.30210/96, §§92-94, ECHR 2000-XL, Van Der Graaf v. The Netherlands, no. 8704/03, decision as to the admissibility, ημερομ. 1/6/2004.

36. Δεν παραγνωρίζω περαιτέρω ότι, ενδεχομένως, η απόφαση για μεταφορά του εν λόγω ατόμου σε αστυνομικά κρατητήρια και όχι, ως έπρεπε, στο ΧΩΚΑΜ (χώρος κράτησης μεταναστών), να λήφθηκε για τους σκοπούς προστασίας του ίδιου, ως του έχει αναφερθεί. **Ωστόσο, αυτό δεν αναιρεί το γεγονός ότι πρόκειται για διοικητικά κρατούμενο άτομο το οποίο με βάση τα πιο πάνω αναφερθέντα θα έπρεπε να μεταφερθεί στο ΧΩΚΑΜ, λαμβανομένου υπόψη και της ίδιας της βούλησης του.**
37. Η εξισορρόπηση των ζητημάτων ασφάλειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των κρατουμένων, συχνά αποτελεί πρόκληση για το κράτος.
38. Οι βασικές αρχές σε σχέση με το θέμα αυτό, όπως αυτές καθιερώνονται στο διεθνές και ημεδαπό δίκαιο σε σχέση με τα ατομικά δικαιώματα, επιβάλλουν την υποχρέωση του κράτους να σέβεται την αξία του ανθρώπου και να μην επεμβαίνει με πράξεις ή παραλείψεις του σε ένα ελάχιστο προσωπικό χώρο που διασφαλίζει τόσο την μη προσβολή βασικών δικαιωμάτων όσο και την προστασία τους.
39. Τυχόν περιορισμοί ατομικών δικαιωμάτων με την επίκληση πρακτικών λόγων, όπως στην προκειμένη περίπτωση, δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτοί.
40. Και αυτό επειδή, όπως προκύπτει από τη νομολογία του ΕΔΑΔ, **οι περιορισμοί των δικαιωμάτων των κρατουμένων οφείλουν να αιτιολογούνται στη βάση των αρχών της νομιμότητας, της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας.**
41. Συναφώς, επιβαλλόμενα μέτρα που περιορίζουν ατομικά δικαιώματα, θα πρέπει να προδιαγράφονται από τους νόμους του κράτους οι οποίοι να είναι συμβατοί με τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να έχουν αποδειχθεί ότι είναι απολύτως απαραίτητα για την επίτευξη ενός νόμιμου, σε μια δημοκρατική κοινωνία, σκοπού και να είναι ανάλογα, να είναι, δηλαδή, όσο το δυνατόν λιγότερο παρεμβατικά, για σκοπούς επίτευξης του επιδιωκόμενου σκοπού.
42. Στην προκειμένη περίπτωση, ενόψει και των περιοριστικών μέτρων που είναι σε ισχύ λόγω της πανδημίας του ιού Covid-19, και των ειδικότερων περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης πολύ πιθανόν ο παραπονούμενος να παραμείνει για μεγάλο χρονικό διάστημα σε χώρο κράτησης και η επιστροφή στη χώρα του να πραγματοποιηθεί σύμφωνα και με πληροφορίες που έλαβε Λειτουργός του Γραφείου μας από την αρμόδια αρχή, σε μελλοντικό και αόριστο χρόνο.

43. Πέρα από τη γενική επίκληση της ασφάλειας του ιδίου δεν φαίνεται να υπήρξε οποιοσδήποτε άλλος παράγοντας που να λήφθηκε υπόψη και να επηρέασε τη σχετική απόφαση.
44. Από τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη μου, προκύπτει ότι δεν απασχόλησε τις αρχές η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας η οποία όπως προαναφέρθηκε αποτελεί συνταγματική επιταγή, προερχόμενη από το κράτος δικαίου και δεν φαίνεται να συντρέχουν συγκεκριμένοι παράγοντες, οι οποίοι να δικαιολογούν την περαιτέρω κράτηση του παραπονούμενου σε αστυνομικά κρατητήρια αντί στο ΧΩ.ΚΑ.Μ.
45. Αντίθετα, η απόφαση για κράτηση του σε αστυνομικά κρατητήρια δεν φαίνεται να αποτελεί το λιγότερο επαχθές ή ηπιότερο δυνατό μέτρο, εν προκειμένω, αλλά μάλλον **συνιστά μέτρο απαγορευμένο, εφόσον η παραμονή σε κρατητήρια δεν είναι επιτρεπτή για πάροδο πέρα των 48 ωρών σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.**
46. Υπό το φως των πιο πάνω εισηγούμαι όπως οι αρμόδιες αρχές προβούν **άμεσα** στη λήψη όλων των ενδεικνυόμενων μέτρων για τη μεταφορά του παραπονούμενου στον ΧΩ.ΚΑ.Μ, αφού προηγουμένως εξασφαλιστεί ότι η κράτησή του εκεί, θα πραγματοποιηθεί **κάτω από κατάλληλες, για τον ίδιο, συνθήκες, υπό το φως της αρχής της αναλογικότητας, και εφόσον** συνεκτιμηθούν όσα προαναφέρονται σε σχέση με την κράτηση ΛΟΑΤΙ ατόμων
47. Περαιτέρω θα πρέπει να επαναξεταστούν και οι λόγοι κράτησης και των άλλων 7 διοικητικά κρατούμενων που βρίσκονται σε αστυνομικά κρατητήρια αντί στο ΧΩ.ΚΑ.Μ. στερούμενοι διευκολύνσεις που παρέχονται στο χώρο κράτησης άτυπων μεταναστών ως διοικητικά κρατούμενων, ενώ η κράτηση τους σε χώρο που βρίσκονται και υπόδικοι για χρόνο που υπερβαίνει τις 48 ώρες αντίκειται στις Συστάσεις της CPT σύμφωνα με τις οποίες οι Αστυνομικοί Σταθμοί δεν είναι κατάλληλοι χώροι για να φιλοξενούν κρατούμενους υπηκόους τρίτων χωρών, και γι' αυτό πρέπει να καταβάλλεται κάθε προσπάθεια για τη μείωση στο ελάχιστο του χρονικού διαστήματος που παραμένουν σε τέτοιου είδους εγκαταστάσεις (πχ. μέχρι 24 ώρες), ενώ δεν θα πρέπει να κρατούνται στον ίδιο χώρο με πρόσωπα που εμπλέκονται σε ποινικά αδικήματα.¹⁶

¹⁶ CPT Standards, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010 English, p. 53-55.

48. Η παρούσα Τοποθέτηση ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων υποβάλλεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως καθώς επίσης και στον Αρχηγό Αστυνομίας για τις δεούσες ενέργειες στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν. 2(III) /2009.

Μαρία Στυλιανού-Λοττίδη

**Επίτροπος Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**

Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων

Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων